

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง ความรู้ และทัศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชานิยามของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้การวัดครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 5,666,263 คน โดยเป็นเพศชาย 2,754,635 คน และเพศหญิง 2,911,628 คน (ที่มา : กรุงเทพมหานคร <http://www.bma.go.th> , ตุลาคม 2543)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณจากสูตร ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537:27)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ หน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้

การวิจัยในครั้งนี้จำนวนประชากรเป้าหมายในกรุงเทพมหานครมีจำนวน 5,666,263 คน และในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% และกำหนดความเชื่อถือได้ 95%

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{5,666,263}{1 + 5,666,263(0.05)^2}$$

$$n = 399.9999$$

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ทั้งสิ้น 480 คน ดังจะได้อธิบายต่อไป

การสุ่มตัวอย่าง

สำหรับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบจำแนกประเภท (Stratified Sampling) แบ่งตามเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 50 เขต ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่ม แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก กำหนดกลุ่มละ 2 เขต เพื่อเลือกเขตที่จะศึกษา ดังนี้

1.1 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 1 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มวังหลวง ประกอบด้วย บางซื่อ ดุสิต พญาไท ราชเทวี ปทุมวัน พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก
สุ่มได้เขต ปทุมวัน และ บางรัก

1.2 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 2 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มบูรพา ประกอบด้วย ดอนเมือง หลักสี่ สายไหม บางเขน จตุจักร ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางกะปิ วังทองหลาง
สุ่มได้เขต จตุจักร และ บึงกุ่ม

1.3 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 3 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มศรีนครินทร์ ประกอบด้วย สะพานสูง มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ลาดกระบัง ประเวศ สวนหลวง คันนายาว
สุ่มได้เขต มีนบุรี และ ประเวศ

1.4 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 4 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มเจ้าพระยา ประกอบด้วย ดินแดง
 ้วยขวาง วัฒนา คลองเตย บางนา พระโขนง สาทร บางคอแหลม ยานนาวา
สุ่มได้เขต บางนา และ สาทร

1.4 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 5 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วย บางขุนเทียน
 บางบอน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ ธนบุรี คลองสาน บางแค
สุ่มได้เขต ธนบุรี และ บางแค

1.5 กลุ่มสำนักงานเขตที่ 6 ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย บางพลัด
 ตลิ่งชัน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ภาษีเจริญ หนองแขม ทวีวัฒนา
สุ่มได้เขต บางพลัด และ ตลิ่งชัน

2. เมื่อเลือกเขตที่จะศึกษาได้ 12 เขต จาก 6 กลุ่มแล้ว จากนั้นใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง
 แบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดให้แต่ละเขตมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน

กลุ่มวังหลวง	กลุ่มบูรพา	กลุ่มศรี นครินทร์	กลุ่ม เจ้าพระยา	กลุ่ม กรุงธนเหนือ	กลุ่มกรุงธนใต้
ปทุมวัน บางรัก	จตุจักร บึงกุ่ม	มีนบุรี ประเวศ	บางนา สาทร	ธนบุรี บางแค	บางพลัด ตลิ่งชัน
40 40	40 40	40 40	40 40	40 40	40 40
80	80	80	80	80	80

รวมทั้งหมด 480 คน

3. ใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ การแจกแบบสอบถาม
 ให้กับบุคคลตามสถานที่ต่างๆไป เช่น ร้านค้า มหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล ในเขต
 ต่างๆ จนได้ตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

ตัวแปรในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง

ตัวแปรตาม : ความรู้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

สมมติฐานที่ 2

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง

ตัวแปรตาม : ทศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

สมมติฐานที่ 3

ตัวแปรอิสระ : ความรู้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

ตัวแปรตาม : ทศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

สมมติฐานที่ 4

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตัวแปรตาม : การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง

สมมติฐานที่ 5

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตัวแปรตาม : ความรู้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

สมมติฐานที่ 6

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตัวแปรตาม : ทศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าและดัดแปลงเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ ในการวิจัยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Questionnaire) โดยแบ่งเนื้อหาคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ ข้อมูลเรื่องเพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้
- ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง
- ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์
- ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ในการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถามมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา (Wording) และความชัดเจน (Clarity) ของแบบสอบถาม เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. ความเชื่อถือได้ (Reliability)

นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เลือกไว้ แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ ดังนี้

- 2.1 ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องการรักษาพยาบาลที่พึงพอใจ โดยวิธีพิจารณา
พิจารณา ได้หาค่าความเชื่อถือได้โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder –
Richardson Method) สำหรับแบบทดสอบที่มีการให้ค่าคะแนนแต่ละข้อเป็น 1,0
(วิเชียร เกตุสิงห์ 2534: 115)
- 2.2 ในส่วนของ การเปิดรับข่าวสาร ทศนคติเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่พึงพอใจ โดยวิธี
พิจารณา ได้ทำการทดสอบความเชื่อถือได้โดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อถือได้
ตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)
สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (วิเชียร เกตุสิงห์
2534: 116) ค่าความเชื่อถือได้ที่คำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้แก่
- ค่าความเชื่อถือได้ของการเปิดรับข่าวสาร = 0.81
 - ค่าความเชื่อถือได้ของความรู้ = 0.77
 - ค่าความเชื่อถือได้ของทัศนคติ = 0.83
- ค่าความเชื่อถือได้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ดังนั้น จึงใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับผู้ช่วยวิจัย 3 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะ
ซักซ้อมความเข้าใจก่อนออกไปเก็บข้อมูลจริง โดยเก็บข้อมูลด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบ
สอบถามด้วยตนเอง

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง
 - การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อมวลชน
 - พิจารณาจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อ ให้คะแนนดังนี้
ทุกวัน	= 5 คะแนน
5 – 6 ครั้ง / สัปดาห์	= 4 คะแนน
3 – 4 ครั้ง / สัปดาห์	= 3 คะแนน
นานกว่านั้น	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

ทุกสัปดาห์	= 5 คะแนน
2-3 ครั้ง / เดือน	= 4 คะแนน
เดือนละครั้ง	= 3 คะแนน
นานกว่านั้น	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

5 วัน / สัปดาห์	= 5 คะแนน
3-4 ครั้ง / สัปดาห์	= 4 คะแนน
1-2 ครั้ง / สัปดาห์	= 3 คะแนน
นานกว่านั้น	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

บ่อยมาก	= 5 คะแนน
บ่อย	= 4 คะแนน
ปานกลาง	= 3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

- พิจารณาจากระยะเวลาในการเปิดรับสื่อในแต่ละครั้ง ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 4 ชม. / วัน	= 5 คะแนน
3-4 ชม. / วัน	= 4 คะแนน
1-2 ชม. / วัน	= 3 คะแนน
น้อยกว่า 1 ชม.	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

30 นาที	= 5 คะแนน
มากกว่า 20 นาที ถึง 30 นาที	= 4 คะแนน
10-20 นาที	= 3 คะแนน
น้อยกว่า 10 นาที	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

1 ชม.	= 5 คะแนน
มากกว่า 30 นาที ถึง 1 ชม.	= 4 คะแนน
15 – 30 นาที	= 3 คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

■ การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อบุคคล

- พิจารณาจากความบ่อยครั้งในการพูดคุยกับสื่อบุคคล ให้คะแนนดังนี้

ทุกวัน	= 5 คะแนน
สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง	= 4 คะแนน
สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	= 3 คะแนน
นานกว่านั้น	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

- พิจารณาจากระยะเวลาในการพูดคุยกับสื่อบุคคลในแต่ละครั้ง ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 1 ชั่วโมง	= 5 คะแนน
มากกว่า 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง	= 4 คะแนน
15-45 นาที	= 3 คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	= 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	= 1 คะแนน

ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง ดังนี้

คะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูงมาก

คะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูง

คะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำมาก

2. ความรู้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

ในการวัดความรู้เรื่องการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ จำนวน 10 ข้อ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบถูก จะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบผิดหรือไม่ทราบจะได้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนมาจัดระดับความรู้เป็น 3 ระดับ คือ

มีความรู้มาก	=	8-10 คะแนน
มีความรู้ปานกลาง	=	4-7 คะแนน
มีความรู้น้อย	=	0-3 คะแนน

3. ทักษะเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

ในการวัดทัศนคติเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์จำนวน 10 ข้อ เป็นการวัดโดยใช้มาตราการวัดแบบ Likert Scale ทั้งเชิงลบและเชิงบวก อย่างละ 5 ข้อ มีการให้คะแนนดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ผลรวมของคะแนนทั้ง 10 ข้อ นำมาหาค่าเฉลี่ยและจัดลำดับทัศนคติ ออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีทัศนคติในเชิงลบอย่างมาก
คะแนนระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีทัศนคติในเชิงลบ
คะแนนระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีทัศนคติปานกลาง
คะแนนระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีทัศนคติในเชิงบวก
คะแนนระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติในเชิงบวกอย่างมาก

การประมวลผลข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้วไปลงรหัส (Coding) และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For The Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ เพื่ออธิบายข้อมูล ดังนี้
 - ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร
 - การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง
 - ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)
 - ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ (สมมติฐานข้อ 1 - 3)
 - ใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) เพื่อทราบว่าลักษณะทางประชากรที่ต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ที่ต่างกันหรือไม่ (สมมติฐานข้อ 4-6)